

ACCOUNTANTSVERSLAG 2021

Gemeente Bunnik

30 juni 2022

Per saldo persoonlijker

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Bunnik
Postbus 5
3980 CA BUNNIK

Behandeld door: G.C. Helminck RA MSc EMA
Ons kenmerk: 1020124-2021
Datum: 30 juni 2022

Betreft: Accountantsverklaring 2021

Geachte raad,

Graag bieden wij u hierbij ons concept accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Bunnik aan. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 28 oktober 2021. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2021.

De jaarrekening 2021 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bunnik. Wij hebben dit verslag op 13 juni 2022 ambtelijk voorbesproken. De bespreking met de portefeuillehouder heeft plaatsgevonden op 13 juni 2022. Op 21 juni 2022 hebben wij dit verslag besproken met de auditcommissie van uw gemeente.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Bunnik voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. C.L. Willems RA

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Inhoudsopgave

- **Samenvatting** 4
 - Dashboard accountantscontrole 5
 - Significante risico's 7
- **Analyse jaarrekening** 8
 - Inhoudelijke bevindingen 9
 - Financiële positie 16
 - Resultaatanalyse 17
- **Controleverschillen** 18
- **Administratieve organisatie en interne beheersing** 21
- **IT-audit** 23
- **Overige onderwerpen** 25
 - Overige onderwerpen 26
 - Integriteitsverslag en M&O beleid 27
 - Wet Normering Topinkomens 28
- **Bijlagen** 29
 - Bijlage 1: Materialiteit 30
 - Bijlage 2: Onafhankelijkheid en ViO 31
 - Bijlage 3: Fraude 32
 - Bijlage 4: Communicatie met governance belaste organen 33
 - Bijlage 5: Beperking verspreidingskring 35

Samenvatting

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Dashboard accountantscontrole

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2021 van de gemeente Bunnik een goedkeurende controleverklaring voor de rechtmatigheid en een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 365.000 respectievelijk € 1.095.000. De rapporteringstolerantie is door de gemeenteraad bepaald op een absoluut bedrag van € 100.000, zowel voor fouten als voor onzekerheden.

Interne beheersing

- Tijdens de werkzaamheden voor de 2021 jaarrekeningcontrole zijn voor gemeente Bunnik de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld van de meest kritische applicaties rond het sociaal domein, inkoopfactuurverwerking en het grootboek. Hiervoor hebben wij diverse General IT Controls rond de relevante informatiesystemen getoetst. Deze beheersing laat een adequaat volwassenheidsniveau zien. Er resteren nog een aantal verbeterpunten, zoals ook opgemerkt op pagina 25 van dit verslag. Mocht het lukken om deze punten op korte termijn op te lossen zien wij zeker aanknopingspunten om in de toekomst te kunnen steunen op deze systemen.

Belangrijke aandachtspunten

- De gemeente Bunnik is als onderdeel van het masterplan voornemens om nieuwe complexen te gaan openen. Hiervoor dienen inkoopbehoeften geraamd te worden. Dit brengt risico's met zich mee, maar ook kansen. Wij hebben deze risico's en kansen beschreven in dit verslag op basis van onze uitkomsten uit de jaarrekeningcontrole.
- Naar aanleiding van de uitgevoerde controlewerkzaamheden inzake de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen hebben wij onrechtmatigheden vastgesteld. Wij hebben een afwijking geconstateerd groot € 33.00. Op basis van onze evaluatie hebben deze onrechtmatigheden geen impact op de strekking van de controleverklaring.

Financiële positie

- De financiële positie van de gemeente is op basis van de gestelde signaleringswaarden vanuit het BBV goed te noemen.
- De financiële positie ultimo 2021 is verbeterd ten opzichte van 2020. Met name het gevolg van het positieve resultaat over 2021 ad. € 1,4 miljoen.
- Het weerstandsvermogen bedraagt € 7,3 miljoen. De weerstandscapaciteit is ruim hoger dan de door de gemeente onderkende aanwezige risico's ad € 2,1 miljoen. U moet nog beoordelen of deze ruimte in de toekomst nodig zal zijn om de taken waar de gemeente voor staat uit te kunnen voeren.

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Overige gemeente-specifieke onderwerpen:

- Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.
- Wij hebben geen controleverschillen in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2021 geconstateerd als gevolg van de door de accountant van RDWI uitgevoerde werkzaamheden binnen de Participatiewet.
- Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 niet strijdig zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Bunnik voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
- Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van de overschrijding naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in de jaarrekening. Hiermee legt uw gemeente verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2021. Er is sprake geweest van enige overschrijdingen.

Sociaal domein

- Wij hebben in de zorguitkeringen in natura onzekerheden voor getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd. Deze worden in dit verslag nader toegelicht.
- Wij hebben in de sociale uitkeringen in natura geen fouten voor getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd. De onzekerheden zien op de door de Sociale Verzekeringsbank geconstateerde getrouwheids- en rechtmatigheidsfout in de PGB's en bedragen € 15.000, alsmede de zorg in natura ten bedrage van € 349.000.
- Net als voorgaande boekjaren hebben wij voor de controle van de uitkeringen in geld (specifieke de G2, G3 en de G4 in de SiSa-bijlage) gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de accountant van de RDWI.

- Inhoudsopgave
- **Samenvatting**
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Significante risico's

Post	Risico	Werkzaamheden	Conclusie
Het hiernaast genoemde risico ziet niet toe op een specifieke post, maar is op basis van onze controlestandaarden voorgeschreven bij iedere controle en de daaraan gekoppelde werkzaamheden dienen door ons uitgevoerd te worden.	Wij onderkennen het risico dat het management van de gemeente de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt met als doel de financiële verslaggeving van de gemeente te beïnvloeden.	• Wij hebben de handmatige aanpassingen en correcties in de administratie over 2021 buiten de reguliere boekingsgang (zoals via het inkoopboek, verkoopboek en/of via het bankboek) gecontroleerd; • Wij hebben de college- en raadsbesluiten doorgenomen. • Wij hebben vastgesteld dat de transacties uit hoofde van de bedrijfsactiviteiten onder de reguliere bedrijfsvoering vallen. • Wij hebben jaarrekeningposten met een schattingselementen gecontroleerd, waaronder de grondexploitaties en de voorzieningen.	• Geen bevindingen • Geen bevindingen • Geen bevindingen • Geen bevindingen

KERNBOODSCHAPPEN

Analyse jaarrekening

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Inhoudelijke bevindingen

De belangrijkste boodschappen voor de raad van de gemeente Bunnik zijn:

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2021 van de gemeente Bunnik uitgevoerd en zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid te verstrekken. Dat houdt het volgende in:

- Naar ons oordeel geeft de jaarrekening 2021 van de gemeente Bunnik een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva per 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.
- Voorts zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening 2021 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.
- De jaarstukken 2021 van uw gemeente bestaan uit:
 - Het jaarverslag 2021 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
 - De jaarrekening 2021 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

In het onderdeel “programmaverantwoording” van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van de gemeenteraad in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

→ Wij hebben de in de jaarrekening 2021 van de gemeente Bunnik opgenomen verantwoording inzake de Wet Normering Topinkomens (WNT) gecontroleerd met inachtneming van de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Wij concluderen dat de in de jaarrekening 2021 opgenomen verantwoording met toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

Grondexploitatie

De balanspost met de belangrijkste schattingselementen in de jaarrekening van een gemeentelijke jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties). Deze balanspost is vaak op grond van haar omvang relevant voor de accountantscontrole, maar ook vanwege de schattingselementen die een rol spelen bij het ramen van de nog te realiseren opbrengsten en lasten, winstneming en verliesvoorziening. De gemeente Bunnik heeft ultimo 2021 nog welgeteld twee exploitaties onder handen, namelijk Burgje en Rozelaar. Beide complexen zijn winstgevend, en lopen in 2022 op hun eind. De winstneming hebben wij gecontroleerd op basis van de vereisten in het BBV. De investeringen zijn getoetst middels het controleren van inkoopfacturen inclusief controle op de prestatielevering. De opbrengsten uit hoofde van grondverkoop zijn beoordeeld ten opzichte van de prognose zoals in eerdere jaren opgenomen. Uit deze controlewerkzaamheden zijn geen bevindingen geconstateerd.

Wat resteert dan nog? Zoals u zelf heeft beschreven in de paragraaf Grondbeleid zullen deze complexen in 2022 worden afgesloten. De fases van het Burgje zijn gereed, en er resteert nog activiteiten en te maken kosten inzake de laatste verhardingen, het aanleggen van groen en het plaatsen van speeltoestellen. Dit zijn geen materiele prognoses meer. Zodoende hebben wij deze prognose niet verder getoetst.

Het complex de Rozelaar heeft door de ingediende zienswijze wat vertraging opgelopen. Hierdoor heeft de oplevering van de woningen en de inrichting van een omliggend terrein in het eerste kwartaal van 2022 plaatsgevonden. Dit complex wordt op korte termijn afgesloten.

Hiermee maakt de gemeente ruimte voor nieuwe complexen en dat is gezien het landelijke woningtekort een goede zaak. Om deze opgave te realiseren zal het benodigde personeel ingehuurd dienen te worden. De samenhangende inkoopbehoefte dient op de juiste, rechtmatige wijze in de markt gezet te worden. Wij identificeren op basis van onze ervaring en kennis opgedaan bij de controle van de aanbestedingen een risico. Dit risico ziet met name toe op het onrechtmatig verlengen van opdrachten met als gevolg rechtmatigheidsfouten en of onterecht (Europees) aanbesteden door een onjuiste raming als gevolg van de gestegen bouw- en materiaalkosten.

De inverse van een risico is een kans, en gezien de resterende looptijd tot de start van deze complexen biedt dit Bunnik de kans om een goede inschatting te maken van de inkoopbehoefte. Deze inkoopbehoefte kan indien nodig opgedeeld

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- [Analyse jaarrekening](#)
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

worden in percelen of naar specialisaties zoals projectleiders, planeconomen, uitvoerders, rioleringswerklieden et cetera. Los van het rechtmatig inkopen kan de gemeente hiermee ook efficiencyvoordelen behalen waardoor de te openen complexen met een positief resultaat starten. Het centraal beleggen, organiseren en monitoren van deze taken zal hierbij cruciaal zijn.

Sociaal Domein

Ook over 2021 heeft de accountant van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) niet-goedkeurende controleverklaringen afgegeven bij de verantwoordingen over 2021 inzake de persoonsgebonden budgetten (PGB's) jeugdwet en Wmo. Evenals voor 2019 en 2020 betreft het controleverklaringen met beperking, waar in eerdere jaren afkeurende controle-verklaringen werden afgegeven. Daardoor bestaat in beginsel onzekerheid over de door de gemeente Bunnik verantwoorde PGB-bestedingen over 2021 van maximaal ca. € 270.000 (2020: € 333.000). Gerekend met de onrechtmatigheidspercentages, zoals gerapporteerd door de accountant van de SVB, komt de geëxploreerde onzekerheid in de populatie over 2021 uit op € 15.000.

Naast de PGB's heeft de gemeente inzake de bestedingen bij zorgaanbieders over 2021 in het kader van Jeugdwet en Wmo in veel gevallen een controleverklaring met gewaarmerkte productieverantwoording van de zorgaanbieders ontvangen en afstemming verricht met de in de eigen administratie verantwoorde verstrekkingen. Is nog geen controleverklaring ontvangen, of is de controleverklaring qua strekking niet-goedkeurend, dan hebben de gemeente en wij de verstrekking aan de betreffende zorgaanbieder volledig als onzekerheid aangemerkt.

In totaliteit resteert hiermee nog een onzekerheid van maximaal ca. € 349.000, grotendeels met betrekking tot de Jeugdzorg.

Overzicht bestedingen uitkeringen in natura, alsmede percentages fouten en onzekerheden

Onderdeel	Boekjaar 2021	Boekjaar 2020
Jeugdwet	6,28%	7,41%
WMO	4,78%	7,68%
Totaal onrechtmatigheidspercentage	11,06%	15,09%
Bestedingen PGB	€ 270.000	€ 333.000
Onzekerheid PGB	€ 15.000	€ 333.000
Productieverantwoordingen	€ 349.000	€ 521.000
Gezamenlijke maximale onzekerheid	€ 364.000	€ 854.000

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

De gezamenlijke maximale onzekerheid op bovengenoemde onderdelen bedraagt € 364.000. Dit bedrag ligt beneden de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden van € 1,1 miljoen (zie bijlage 1).

Uit bovenstaande opstelling valt op dat de onzekerheden ten opzichte van 2020 zijn afgenomen. Dit is voor de gemeente een positieve uitkomst. Hiermee toont de gemeente aan dat zij meer grip op de uitgaven binnen het Sociaal Domein heeft. Deze stap heeft zij weten te zetten door zelf benodigde controles op o.a. de uitgaven uit te voeren, veel controleverklaringen van accountants van zorgaanbieders te controleren en belangrijker nog stappen te zetten op het gebied van procescontroles inclusief de benodigde kwaliteitsimpulsen en verbeteringen.

SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Regeling nummer	Regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €'s	Toelichting fout/onzekerheid
J&V A12B	Incidentele Bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Veiligheidsregio's			
FIN B2	Regeling Specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
BZK C1	Regeling specifieke reductie energiegebruik			
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen			
BZK C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire			
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
OCW D14	Regeling Specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde Onderwijsvertragingen			
I&W E44B	Tijdelijke Impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)			
EZK F9	Regeling Specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet – gemeentedeel 2021			
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet - totaal 2020			
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) – gemeentedeel 2021			
SZW G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) - totaal 2020			
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) - gemeentedeel 2021			

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

SZW G4A	Tijdelijke Overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) - Totalen 2020			
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gemeentedeel			
VWS H4	Regeling Specifieke uitkering stimulering sport			
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022			
VWS H12	Regeling Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
Totaal				

Regelingen G2 en G3

Voor de controle van de in de SiSa-bijlage opgenomen regelingen G2: Gebundelde uitkering o.g.v. artikel 69 Participatiewet en G3: Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) hebben wij ons net als uw voorgaand accountant kunnen baseren op de door de accountant van de gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn Heuvelrug te Zeist (Hierna: RDWI) gecertificeerde en gewaarmerkte verantwoording inzake deze twee regelingen. Wij hebben de accountant van de RDWI instructies gegeven ter uitvoering van de controle over de toepassing van de G2- en G3-regeling. Naar aanleiding van deze controle is door de accountant een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Wij hebben ter onderbouwing van dit oordeel en in het kader van het voldoen aan de door ons gedeelde instructies een controlememorandum ontvangen. Op 14 maart 2022 heeft de accountant van de RDWI een goedkeurende controleverklaring bij de verantwoording van deze twee regelingen verstrekt.

Regeling G4

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. De gemeente Bunnik heeft de gemeenschappelijke regeling RDWI gemandateerd om deze regeling vanaf 2020 uit te voeren. De bestedingen en baten hierover zijn in de SiSa-bijlage onder de G4-regeling opgenomen. Wij hebben de accountant van de RDWI instructies gegeven ter uitvoering van de controle over de toepassing van de Tozo. Naar aanleiding van deze controle is door de accountant een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Wij hebben ter onderbouwing van dit oordeel en in het kader van het voldoen aan de door ons gedeelde instructies een controlememorandum ontvangen.

De Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa (paragraaf 9.13) schrijft voor dat de accountant de opzet, bestaan en werking van het beleid tegen misbruik en oneigenlijk gebruik van de Tozo van een gemeente toetst en

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

hierover rapporteert in het verslag van bevindingen over 2021. De gemeente Bunnik heeft de RDWI gemandateerd om deze regeling vanaf 2020 uit te voeren. Wij hebben met Deloitte als accountant van de RDWI gesproken over het Tozo M&O beleid inzake de controle van de verantwoording Tozo (SiSa-bijlage) 2021, d.d. 10 juni 2022.

De gemeenschappelijke regeling RDWI beschikte reeds in voorgaande jaren over verordeningen waarin diverse aspecten vanuit M&O waren opgenomen. Een onderdeel van de rechtmatigheidstoets is het vaststellen van beleid ten aanzien van het misbruik en oneigenlijk gebruik van regelgeving. De controle op M&O-beleid vindt plaats in de reguliere (verbijzonderde) interne controles op de BUIG/BBZ. Daarnaast is dit onderdeel van de controle van de Tozo regeling.

Bevindingen aanbestedingen

Europese aanbestedingen

Uit onze rechtmatigheidscontrole van uw aanbestedingen blijken de volgende onrechtmatigheden uit hoofde van de Europese aanbestedingswet:

Inkoopbehoefte	Jaarlast in €	Oorzaak
Inhuur projectleider	33.000	Doorlopende inhuur, zonder een overbruggingscontract. Deze fout heeft de gemeente Bunnik zelf geïdentificeerd.
Totaal	33.000	

Begrotingsrechtmatigheid

U hebt als gemeente conform uw financiële verordening meerdere programma's in de begroting en de jaarrekening opgenomen. De raad heeft de vier programma's geautoriseerd. Zodoende toetsen wij het naleven van het budgetrecht van de raad op deze vier onderdelen, waarbij wij ten aanzien van de meerdere programma's een verdiepende doorkijk maken. Voor wat betreft de begrotingsrechtmatigheid dienen de lasten beoordeeld te worden op het niveau van de genoemde programma's.

Overzicht programma's (x € 1.000) met een overschrijding

Programma	Begroting lasten	Rekening lasten	Saldo	Toelichting
Dienstverlening, Veiligheid en Bestuur	7.375	7.545	-170	Vanwege langdurige ziekte zijn er verschillende externe medewerkers ingehuurd

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

				om de bedrijfsvoering niet in gevaar te brengen. Deze kosten zitten met name op de taakvelden milieu, toezicht en groen. Voorgaande overschrijding is binnen de Planning & Control Cyclus gerapporteerd. Vervolgens is de raad geïnformeerd.
Fysieke Leefomgeving				Overschrijding op dit programma ziet toe op de uitgegeven bedragen uit hoofde van de Regeling Reductie Energiegebruik ad € 36.000. Voor deze bestedingen komt een vergoeding vanuit 't Rijk.
	6.651	6.682	-31	

De overschrijdingen worden in de jaarrekening op hoofdlijnen toereikend toegelicht. Deze passen daarmee binnen het bestaande beleid en tellen niet mee in het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid.

Investeringskredieten

Op pagina 129 tot en met 133 worden in de jaarrekening van de gemeente de investeringskredieten zoals vastgesteld verantwoord en worden de bestedingen per heden op de kredieten inzichtelijk gemaakt. Wij hebben vastgesteld dat het restant van de kredieten juist is bepaald. Wij concluderen dat de bestedingen in zowel voorgaande boekjaren als in het boekjaar 2021 binnen de kredieten zijn gebleven. Net als bij het onderdeel begrotingsrechtmatigheid hebben wij vastgesteld dat het budgetrecht van de raad nageleefd is.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Financiële positie

In de Jaarstukken 2021 is in de 'Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' het risicoprofiel van de gemeente Bunnik geschetst, alsmede de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Volgens de door Bunnik gehanteerde systematiek bedraagt deze verhouding ultimo 2021 van 2,9 (2020: 3,5). Daarmee ligt de weerstandscapaciteit in lijn met 2020. Uw gemeente hanteert een bandbreedte voor de weerstandscapaciteit tussen de 0,6 en de 2,0. Dat betekent dat er per ultimo 2021 een surplus bestaat. De benodigde weerstandscapaciteit is gestegen ten opzichte van voorgaande boekjaar.

Voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen zijn een zestal kengetallen vastgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Wij hebben in bijlage 6 van dit verslag ter duiding de betekenis per kengetal opgenomen. Er is geen vaste norm of streefwaarde voor de hoogte van de kengetallen; een gebruiker dient alle kengetallen in ogenschouw te nemen bij het beoordelen van de financiële positie van een decentrale overheid. Wel hanteert de overheid drie signaleringswaarden, namelijk minst risico, neutraal en meest risicovol.

Onderstaand overzicht toont (verkort) de financiële positie van uw gemeente op 31-12-2021:

Kengetal	JRK 2020	Begroting 2021	JRK 2021	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	11,03	43,41	14,30	< 90	90 - 130	> 130
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	11,03	43,41	14,30	< 90	90 - 130	> 130
Solvabiliteit	60,77	53,55	55,85	> 50	20 – 50	< 20
Structurele exploitatieruimte	-2,43	-2,62	-1,04	> 0	0	< 0
Grondexploitatie	-1,53	-2,97	0,41	<20	20 – 35	>35
Belastingcapaciteit	138,16	143,08	142,43	<95	95 – 105	>105

Op basis van bovenstaand overzicht blijkt dat u qua signaleringswaarden van uw kengetallen in de categorie “minst risicovol” zit met uitzondering van de belastingcapaciteit.

In vergelijking met andere gemeenten zien wij overigens dat uw benodigd weerstandsvermogen aan de lage kant is. Dit betekent echter niet dat het vermogen waarover u ultimo 2021 beschikt niet ingezet zal worden in de toekomst. Nagekomen kosten als gevolg van de nasleep van de Coronapandemie, nieuwe woningbouwplannen, het inhuren van medewerkers en het uitvoeren van een investeringsagenda kunnen de komende jaren aanspraak doen op uw vermogen. Wij begrijpen dat gedurende de COVID-crisis de risicoanalyse is geactualiseerd, maar dat nog geen rekening is gehouden met de langetermijneffecten van COVID. Wij adviseren u om deze herijking te maken.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- **Analyse jaarrekening**
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Resultaatanalyse

In de jaarrekening is het resultaat ten opzichte van de begroting vóór en na wijziging als volgt samengevat:

X € 1.000	Begroot vóór wijziging	Begroot na wijziging	Realisatie
Baten	31.648	33.748	35.091
Lasten	32.824	35.448	35.140
Saldo van baten en lasten	-1.176	-1.700	49
Onttrekking reserves	2.078	3.142	2.885
Toevoeging reserves	902	1.442	1.435
Gerealiseerd resultaat	0	0	1.402

In de programmaverantwoording worden de verschillen ten opzichte van de raming na wijziging uitgebreid toegelicht, ook voor wat betreft de mutaties in de reserves. Ook in de analyse van het financieel resultaat in hoofdlijnen worden de verschillen toegelicht, logischerwijs in meer gecomprimeerde vorm om dubbeling voor de lezer te voorkomen.

Uit de analyse blijkt dat het voordelig resultaat ad € 1,4 miljoen onder meer wordt veroorzaakt doordat een aantal op de pagina's 8 tot en met 11 van de jaarstukken vermelde posten.

Controleverschillen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- **Controleverschillen**
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde fouten respectievelijk onzekerheden

Wij hebben de volgende gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde fouten respectievelijk onzekerheden in de controle 2021 geconstateerd:

Gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag in €
-	-

Wij hebben de ongecorrigeerde controleverschillen als volgt geëvalueerd in relatie tot de door ons gehanteerde materialiteit om tot een oordeel voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid bij de jaarrekening 2021 te komen. Wij komen tot het volgende overzicht:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	0	0
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	0	0
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	0	0
(Sub)Totaal getrouwheidsfouten	0	0
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	0	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/)	33.000	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	0	
Overige rechtmatigheidsfouten	0	
Totaal rechtmatigheidsfouten	33.000	0

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid is ook een onzekerheid inzake getrouwheid:	0	0
(Sub)Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	0	0
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid - PGB-besteding en verstrekkingen Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning	364.000	364.000
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-staatssteun)	0	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	0	
Overige onzekerheden inzake de rechtmatigheid	0	
Totaal onzekerheden in de controle rechtmatigheid	364.000	364.000

Voorgaande tabel wordt tevens in de schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening 2021 opgenomen die de burgemeester aan ons gaat verstrekken alvorens wij de controleverklaring bij de jaarrekening 2021 afgeven.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Administratieve organisatie en interne beheersing

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- **Organisatie**
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Administratieve organisatie en interne beheersing

Wij hebben, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2021, de interim-controle voor de gemeente Bunnik in het najaar van 2021 uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2021 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. Onze conclusies inzake de interne beheersing zijn opgenomen in onze managementletter d.d. 14 januari 2022.

Gemeente Bunnik kenmerkt zich als een kleine gemeente met een hoog ambitieniveau. Dit blijkt met name uit de hoge mate van opvolging die u heeft gegeven aan de bevindingen van uw voorgaande accountant. Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de kwaliteit van de interne beheersing die op de voorhand leiden tot herstelwerk of die kwalificeren als een onherstelbaar hiaat. Uw gemeente beschikt over gedegen procesbeschrijvingen en uitgebreide Verbijzonderde Interne Controle rapportages, die de procesgang en kwetsbare punten binnen de processen blootleggen. De basis van de administratieve organisatie en interne beheersing is op orde. Deze basis kent echter wel een aantal verbetermogelijkheden.

Het is gezien de actuele ontwikkelingen in het rechtmatigheidsdomein van belang om expliciet te beschrijven welke rechtmatigheidsrisico's u onderkent en deze in te bedden in uw controleplan om een stap te maken in de voorbereiding naar de rechtmatigheidsverantwoording. Om hier nadere handvatten aan te geven hebben wij in de managementletter een stappenplan uitgewerkt ten aanzien van de weg naar de rechtmatigheidsverantwoording en de rol van de VIC hierin.

In het verlengde hiervan hebben wij tijdens de interim controle geconstateerd dat in sommige gevallen uw VIC ook ontbrekende beheersmaatregelen in de dagelijkse bedrijfsvoering (de 2e lijn) opvangt. De VIC-medewerker voert een aantal controles uit die normaliter door de afdeling zelf gecontroleerd zouden moeten worden. Dat is natuurlijk een pragmatische oplossing. Maar met het oog op het naderende rechtmatigheidsverantwoording worden er zowel inhoudelijk als procedureel andere eisen aan de VIC gesteld. Als de VIC ingezet blijft worden om ontbrekende controles in de bedrijfsvoering te vervangen doet dat af aan haar onafhankelijke controlerol én wordt de beschikbare capaciteit niet ingezet op het doel waarvoor deze bedoeld is. Het is mogelijk om eventuele samenloop met maatregelen op te vangen, zoals een onafhankelijke collega die het VIC werk reviewt. U kunt de beheersingsmaatregel ook in de IT-workflow inbouwen. Voor onze detailbevindingen verwijzen wij u naar de volledige tekst van de managementletter.

IT-audit

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

IT-audit

Samenvatting tekortkomingen IT-audit

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2021 heeft Eshuis IT-audit werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene ICT beheersmaatregelen binnen de automatiseringsomgeving van de gemeente Bunnik. Wij hebben geconstateerd dat de gemeente Bunnik professioneel omgaat met de beheersing van haar IT omgeving. Onder andere door het beheer vanuit RID met het bijbehorende ISAE 3402 type 2 rapport en de interne zogenoemde general IT controls. Met name de beheersing rond Unit4 Financials laat een adequaat volwassenheidsniveau zien. Toch bevelen wij aan om tot een praktische oplossing te komen voor het strikt scheiden van het (functionele) applicatiebeheer met personen in de lijnorganisatie. Het is begrijpelijk dat niet alles mogelijk is in verband met de omvang van de gemeente, maar een ingebouwde workflow rond het muteren van rechten en gebruikers voorkomt mogelijke functiescheidingsconflicten die hierdoor ontstaan.

Wij hebben in de beheersing rond ZorgNed meer verbeterpunten geconstateerd dan in Unit4 Financials. Met name het op praktische wijze van waarborgen van strikte scheiding tussen de lijnorganisatie en functioneel applicatiebeheer verdient opvolging. Ook de beheersing rond patches die worden geïnstalleerd tot ZorgNed behoeft aandacht.

Mocht het lukken om deze punten op korte termijn op te lossen zien wij zeker aanknopingspunten om te kunnen steunen op deze systemen. Juist het kunnen steunen als accountant op het digitale factuurverwerkingsproces als de verwerking van zorgdeclaraties binnen ZorgNed heeft veel toegevoegde waarde voor onze controle, alsmede voor de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording en ontlasting van de verbijzonderde interne controle. Wij gaan graag met u in gesprek mocht u hier behoefte in hebben.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor besproken.

Overige onderwerpen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Overige onderwerpen

Geen significante wijzigingen in de reikwijdte van de controle

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in onze opdrachtbevestiging d.d. 28 oktober 2021 en de door de raad vastgestelde controleverordening. Er is gedurende de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Ook hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de reikwijdte.

Geen wijzigingen in significante verslaggevingsvoorschriften

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2021. Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Inschattingen door het management

In onze risicoanalyse en controleaanpak van de gemeente Bunnik hebben wij een significant risico aangemerkt die betrekking heeft op inschattingen door het management. Conform onze controleaanpak hebben wij 'management override of controls' aangemerkt als significant risico.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Integriteitsverslag en M&O beleid

Op grond van de Ambtenarenwet is de gemeente gehouden om jaarlijks een integriteitsverslag aan de raad uit te brengen. Hierin wordt ook fraude binnen de eigen organisatie gemeld. In de nieuwe kadernota rechtmatigheid worden decentrale overheden verzocht om in hun jaarverslag een paragraaf op te nemen over integriteit en fraude. Het jaarverslag heeft wel meer 'exposure' dan een integriteitsverslag. De aanbeveling vereist niet dat de gemeente de privacy van de betrokkenen schendt of dat de gemeente zichzelf met de tekst juridisch kwetsbaar moet maken.

Wel ziet de aanbeveling erop dat de gemeente open en transparant is over haar eigen interne beheersing. Gezien de formulering van de aanbeveling gaat het primair om financiële fraude, fraude met financiële gevolgen of fraude die de jaarrekening raakt. Het staat de gemeente uiteraard vrij om deze aanbeveling breder te interpreteren.

Wij hebben de gemeente verzocht om in het jaarverslag de hierboven genoemde elementen toe te lichten, en periodiek een integriteitsverslag alsmede een Misbruik & Oneigenlijk Gebruik (hierna: M&O) beleid of de bestaande nota risicomanagement en de frauderisicoanalyse aan te vullen met externe (fraude) risico's op te stellen en intern te bespreken.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Wet Normering Topinkomens

De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2021 niet meer bedragen dan € 209.000 per jaar. Daarnaast dienen instellingen de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT. In 2021 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Vertrek, vervanging en aantreding zijn lastige onderwerpen binnen de complexe WNT-regelgeving. Om tot de definitieve tabel met WNT-gegevens te komen waren diverse correcties nodig. Wij constateren dat de kennis over de complexe aspecten van de WNT onvoldoende kennis bij de gemeente Bunnik aanwezig is. Die kennis kunt u overigens inhuren of zelf opleiden. Het is wel zaak om de kennisbehoefte tijdig te signaleren en een oplossing te organiseren.

Bijlagen

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 1: Materialiteit

Controleaanpak en uitvoering controle

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met de door ons voorgenomen controleaanpak. Dat houdt in dat wij onze controle voor een groot deel gegevensgericht hebben uitgevoerd.

Onze controleaanpak is onder andere gebaseerd op een adequate risicoanalyse. Wij hebben enkele gesprekken met ambtelijk medewerkers gevoerd over de binnen de gemeente Bunnik intern toegepaste risicoanalyse, het werkprogramma en de aanpak van de te verrichten verbijzonderde interne controlewerkzaamheden.

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

De raad bepaalt de goedkeuringstolerantie die de accountant bij zijn controle van de jaarrekening dient te hanteren. Normaliter wordt hiervoor de richtlijn op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) aangehouden, zo ook door de gemeente Bunnik.

Op grond van de jaarrekening 2021 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten 1% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 365.000 en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 1.095.000. Wordt deze goedkeuringstolerantie niet overschreden, dan kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. De goedkeuringstolerantie is een kwantitatieve maatstaf. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. De rapporteringstolerantie is door de gemeenteraad bepaald op een absoluut bedrag van € 100.000, zowel voor fouten als voor onzekerheden.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 2: Onafhankelijkheid en ViO

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Bunnik

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Eshuis beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Eshuis.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze partners en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

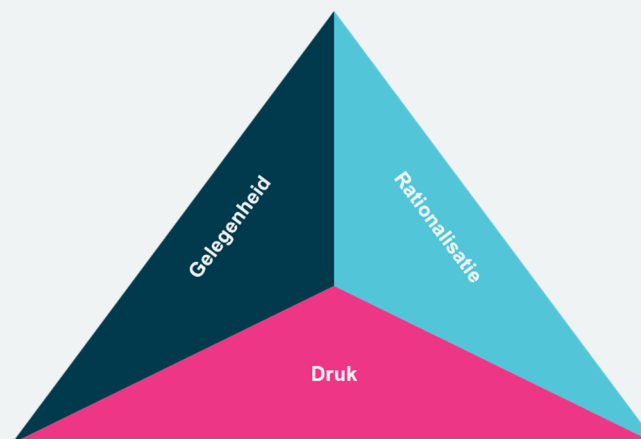
Bijlage 3: Fraude

De beoordeling door het college B&W van het risico van materiële fouten de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij het college B&W van de gemeente. Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Dit betreft een redelijke maar geen absolute mate van zekerheid, dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet wordt ontdekt, groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Indien wij bij een wettelijke controle gegevens of informatie verkrijgen die een redelijk vermoeden rechtvaardigen dat sprake is van fraude van materieel belang ten aanzien van de financiële verantwoording zijn wij, onder bepaalde omstandigheden, op grond van de WTA gehouden hiervan een melding te doen bij de KLPD.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Op basis van deze werkzaamheden zijn ons tijdens onze controle van de jaarrekening 2021 geen aanwijzingen van fraude gebleken. Bij onze bespreking van de controlebevindingen gaf u aan bewust te zijn van fraude en dat ook bij het college B&W gedurende 2021 geen indicaties van fraude zijn gebleken.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Bijlage 4: Communicatie met governance belaste organen

Concept bevestiging bij de jaarrekening		Wij zullen ten tijde van de afwikkeling van de jaarrekeningcontrole 2021 een bevestiging bij de jaarrekening van de burgemeester van de gemeente ontvangen.
Verbonden partijen		Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de transacties met verbonden partijen.
Overige kwesties die aandacht vragen van de met governance belaste personen		De overige kwesties die aandacht vragen van de met governance belaste personen zijn opgenomen in dit verslag.
Tekortkomingen interne controle		Voor de tekortkomingen in de interne controle verwijzen wij naar de management letter 2021 d.d. 14 januari 2022, alsmede onze toelichtingen in dit verslag.
Wijzigingen in de controleverklaring		Geen sprake van wijzigingen in de controleverklaring.
Feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude, niet-naleving van de wet- en regelgeving of illegale handelingen		Geen sprake van feitelijke of vermoedelijke gevallen van fraude, niet-naleving van de wet- en regelgeving of illegale handelingen.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Significante moeilijkheden		Geen sprake van significante moeilijkheden.
Meningsverschillen met het management of opgelegde beperkingen		Er is geen sprake van meningsverschillen met het management en/of opgelegde beperkingen.
Andere informatie		Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.
Inbreuken op de onafhankelijkheid		Er is geen sprake van inbreuken op de onafhankelijkheid.
Grondslagen voor financiële verslaggeving		Wij hebben vastgesteld dat de grondslagen voor de financiële verslaggeving in 2021 juist zijn toegepast.
Significante kwesties die zijn besproken of waarover is gecorrespondeerd met het management		De significante kwesties die zijn besproken of waarover is gecorrespondeerd met het management blijken uit dit verslag.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 5: Beperking verspreidingskring

Beperkingen ten aanzien van de verspreiding

Dit verslag wordt aangeboden op basis van de veronderstelling dat het alleen bedoeld is ter informatie van de met governance belaste personen van de gemeente, dat er niet uit mag worden geciteerd en niet naar mag worden verwezen, geheel of gedeeltelijk, zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming en dat wij met betrekking tot het verslag geen enkele verantwoordelijkheid accepteren jegens enige daartoe.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- **Bijlagen**

Bijlage 6: Toelichting financiële kengetallen

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | Staatsblad 2015, 206

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigenbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien.

- Inhoudsopgave
- Samenvatting
- Analyse jaarrekening
- Controleverschillen
- Organisatie
- IT-audit
- Overig
- Bijlagen

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Op voorstel van de stuurgroep die naar aanleiding van het advies door de Commissie vernieuwing BBV is ingesteld is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. In de eerste plaats is voor een landelijk gemiddelde gekozen omdat over het algemeen geen maximum is gesteld aan belastingentarieven, zoals bij de OZB en parkeerbelasting. Daarnaast geeft een gemiddelde meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie dan wanneer het gerelateerd wordt aan een maximaal te heffen tarief en worden deze gemiddelden ook onderling door provincies of gemeenten gebruikt om lasten te vergelijken. Ook is er vanuit de praktijk behoefte bij provincies, gemeenten en andere belanghebbende om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten en provincies. De hoogte van belastingtarieven komen dus niet in een vacuüm tot stand; er wordt daarbij rekenschap gegeven hoe de «eigen» lastendruk (via tarifiering) zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Zo publiceert het Coelo de «Atlas van de Lokale Lasten», een marco- en micro-overzicht van opbrengsten van de hoogte en ontwikkeling van tarieven, heffingen en woonlasten dat mede daarvoor wordt gebruikt. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het provincie- en gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting en de woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten of opcenten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.